

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Posudek diplomové práce Lenky Švidrnochové
Vedoucí práce: PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.
Oponent: PhDr. Jaroslav Štichauer, PhD.
Ústav románských studií FF UK

Název diplomové práce: Axiologická modalita ve francouzštině

Tématem předkládané diplomové práce je korpusová analýza vybraného souboru axiologicko-afektivních sloves ve francouzštině. V teoretické části své práce autorka vymezuje své pojetí axiologické modalit (zejm. v kapitole 3.3 uvádí citace z odborné literatury, které naznačují úzké propojení afektivní a axiologické modalit). V závěru teoretické části autorka uvádí přehled některých prostředků vyjadřujících axiologickou modalitu, přičemž některé z nich podrobněji zmiňuje v části empirické. Vybraný soubor sloves analyzovaných v praktické části práce vychází z širokého souboru *admire verbs* uváděných Levinovou, avšak autorka jej dále omezuje v závislosti na jejich syntaktických vlastnostech, a snaží se tak zachovat jejich srovnatelnosti, a tím i koherenci výzkumu. Slovesa vyjadřující negativní hodnocení jsou blíže analyzována pouze v kvantitativní části práce, v kvalitativní části jsou podrobně analyzována pouze slovesa z pozitivní části škály. Podobně autorka zmiňuje v teoretické části vliv negace na axiologickou hodnotu zkoumaných sloves (3.4), vzhledem k omezenému rozsahu práce se však rozhodla tento faktor v praktické části práce dále nezkoumat. Kvantitativní analýza byla provedena na rozsáhlých jednojazyčných korpusech – FRANTEXT, Aranea a Est républicain, kvalitativní analýza se omezila na paralelní korpus InterCorp, který umožňuje brát v úvahu české protějšky zkoumaných sloves.

Formální náležitosti práce a její úprava. Předkládaný text respektuje požadavky na rozsah tohoto typu akademické práce a je doprovázen přílohami a přehledným seznamem tabulek a grafů. Závěrečný seznam bibliografie je zpracován pečlivě a bibliografické odkazy jsou vedeny systematicky v poznámkách pod čarou. V seznamu bibliografie pouze postrádám odkaz na práci Jana Nuytse, na niž autorka odkazuje na str. 17 a 18 (jméno autora je v tabulce uvedeno chybně – Nuytz). U korpusu FRANTEXT je chybně přiřazen bibliografický odkaz (p. 45) a u korpusu InterCorp verze 7 nepochází z roku 2008 (viz str. 37) (to byla první verze), ale z roku 2014. Je třeba také připomenout, že pokud po sobě následují dva odkazy na stejnou publikaci, obvykle se ve druhém odkazu uvádí pouze *ibid.* nebo *op. cit.* (str. 15). Práce je psána kultivovaným jazykem, překlepy a další chyby nejsou příliš časté – *endurrer* str. 31, *lexiálních jednotek* str. 43, tvar zájmena *jenž* (na niž se zaměříme str. 21), občasné interference s francouzštinou (*Prezence slovníkového hesla* str. 44 aj.), mezery po tokenizaci, ponechané v příkladech z korpusů ČNK (např. str. 48 aj.).

Hodnocení obsahu práce. Autorka se ve své práci snaží postihnout fungování vybraných sloves z různých úhlů pohledu – obecná frekvence a její vývoj, frekvence v různých typech textů a míra axiologické hodnoty – zde autorka bere v úvahu vliv např. intenzifikačních adverbii, posuzování tohoto faktoru se snaží objektivizovat jednak dotazníkovým šetřením mezi rodilými mluvčími, jednak pomocí analýzy českých protějšků daných sloves.

Komplexnost práce s analyzovaným materiálem se v praktické části odráží v poznámkovém aparátu, který je dosti bohatý.

Při kvantitativní analýze je autorka schopna brát v úvahu omezení zkoumaných korpusů, jak FRANTEXTu (str. 40), tak InterCorpu (str. 46) a je třeba ocenit, že exemplifikaci uvádí jak v části kvalitativní, tak v části kvantitativní. Vizualizace výsledků frekvenčních údajů z FRANTEXTu v kapitole 6.1 však může být poněkud matoucí, protože nejsou sjednoceny hodnoty ipm. Autorka se snaží dát do souvislosti výsledky analýzy frekvence zkoumaných sloves s etymologickými údaji (str. 44), bylo by však vhodné, aby tyto údaje pocházely z podrobnějších a specializovanějších příruček, než je obecný slovník *Le Petit Robert*. V grafech na str. 43-44 by rovněž bylo vhodné uvádět v popiscích k jednotlivým sloupcům také údaje o odpovídajících absolutních hodnotách, aby bylo jasné, na základě jak rozsáhlých dat jsou relativní frekvence uváděny. Vyhledávání pomocí lemmatu, tj. všech tvarů daného slovesa, totiž většinou poskytuje dost rozsáhlý materiál. Jak ale autorka sama upozorňuje, tento typ korpusového dotazu má i své nevýhody, pokud jsou pod slovesné paradigma chybně zařazeny i již substantivizované tvary (např. *Chéri-e*). Při hodnocení vývojové tendence slovesa *chérir* by bylo vhodné toto omezení více vzít v úvahu a neuvádět, že jeho frekvence stoupá (str. 45). Naopak u slovesa *adorer* autorka konstatuje tendenci k poklesu frekvence, ačkoli graf 5 na str. 41 tak jednoznačný není – stoupající frekvenci v 21. století by bylo vhodné dát do souvislosti s významovým posunem u tohoto slovesa, který autorka konstatuje jednak v závěrech z dotazníkového šetření (str. 60), jednak především v kvalitativní analýze. Právě u tohoto slovesa je totiž možné pozorovat vliv faktoru mluvenostní stylizace, na který autorka sama poukazuje na str. 51 v pozn 129 – stačilo by dát do souvislosti tento faktor s vysokou relativní frekvencí tohoto slovesa v korpusu Aranea (str. 45) a zejm. v Titulcích (Tabulka 9 na str. 47), které mají být imitací mluveného jazyka (autorka řadí titulky do stylu prostě sdělovacího - str. 47, což charakteru dialogické komunikace tak docela neodpovídá).

Právě nedostatku propojení analýzy všech faktorů, které autorka shromáždila, se týká moje hlavní připomínka k provedené kvalitativní analýze – autorka u jednotlivých příkladů komentuje různé faktory umožňující identifikovat axiologickou modalitu jednotlivých výpovědí (slovesná osoba, způsob, přítomnost interjekcí, překladové protějšky apod.), avšak vzájemně tyto faktory propojuje až v závěrečné kapitole 8.2, čímž vytváří dojem, že předchozí analýzy jsou pouze subjektivními komentáři partikulárních příkladů neodrážející objektivně pozorované a kvantifikované korelace mezi jednotlivými faktory. U některých příkladů navíc autorka nebere v úvahu možná specifika kontextu, která mohou ovlivňovat interpretaci komentovaných výskytů – např. v příkladu (6) jde o překlad *Midsummer Night's Dream* a může jít o archaizující stylizaci; podobně bližší pohled na příklad (16) by ukázal, že se jedná o citaci z díla ze 16. století (Yves d'Évreux), a není tedy možné jím ilustrovat synchronní analýzu. Primárním nedostatkem komentáře k tomuto (i jiným) příkladům je ale již zmíněná izolovanost faktorů, na jejichž základě je posuzována axiologická modalita dané výpovědi (zde se jedná pouze o komentář ke slovesné osobě). Podobně by si bližší vysvětlení zasloužil komentář k příkladu (30) na str. 69, který přisuzuje nižší axiologickou hodnotu kondicionálu ve srovnání s imperfektem, nebo konstatování „výrazného poklesu“ axiologické modality v příkladu (14). Jaký/é faktor/y jsou pro tato konstatování určující a jaké jiné doklady tento jev ilustrují?

Věřím, že diplomantka bude reagovat na výše uvedené připomínky během obhajoby, a proto navrhuji hodnocení **velmi dobře**.